

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om fastlæggelse af grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse mod de farer, som er forbundet med eksponering for ioniserende stråling

KOM(2011) 593 endelig — 2011/0254 (NLE)

(2012/C 143/22)

Ordfører: **Richard ADAMS**

Kommissionen besluttede den 28. september 2011 under henvisning til Euratomtraktatens artikel 31 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Rådets direktiv om fastlæggelse af grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse mod de farer, som er forbundet med eksponering for ioniserende stråling

COM(2011) 593 final – 2011/0254 (NLE).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet, som vedtog sin udtalelse den 3. februar 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 478. plenarforsamling den 22.-23. februar 2012, mødet den 22. februar, følgende udtalelse med 118 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Konklusioner

1.1.1 EØSU bifalder forslaget, der har anvendt de nyeste videnskabelige analyser af farerne ved ioniserende stråling til at behandle, definere og udvide menneskers og miljøets behov for sundhedsbeskyttelse.

1.1.2 Særligt vil fremlæggelsen af en ensartet, sammenhængende og samlet tilgang til sikkerhed gennem en konsolidering af fem eksisterende direktiver have en praktisk og positiv indvirkning på operationelt plan.

1.2 Henstillinger

1.2.1 EØSU bemærker, at der muligvis vil blive stillet yderligere krav til medlemsstaterne efter gennemførelsen af direktivet i national lovgivning. Udvalget finder det særligt vigtigt, at de kompetente myndigheder, der har ansvaret for den nationale gennemførelse, tildeles de nødvendige ressourcer for at kunne efterleve lovgivningens ånd og indhold. Dette gør sig især gældende i forbindelse med etableringen af en ny kvalitetstilgang ved hjælp af omfattende uddannelse og erhvervsuddannelse.

1.2.2 EØSU støtter fuldt ud tilgangen, der udvider beskyttelseskravene til også at omfatte miljøet, og anbefaler, at man vedtager bestemmelserne i kapitel IX (under behørig anerkendelse af referencen til forestående kriterier fra ICRP (Den Internationale Kommission for Strålingsbeskyttelse) (anvendelsesvejledning)), så snart disse kriterier er blevet formaliseret.

1.2.3 EØSU ser positivt på den meget grundige udarbejdelse af forslaget, som alle de involverede aktører har medvirket til, og anbefaler, at man vedtager forslaget så hurtigt som muligt.

2. Baggrunden for direktivforslaget

2.1 Ioniserende stråling findes overalt i miljøet. Alle på jorden udsættes for naturlig baggrundsstråling. Den stammer fra naturligt forekommende radioaktivt materiale i klipper, jord, mad og luft. Mængden af stråling og radioaktive stoffer (radon), der kommer fra jorden, varierer pga. de forskellige typer af klippe. Eksponeringen afhænger altså af, hvor man befinder sig. Der er også en påvirkning fra kosmisk stråling. Kosmiske stråler er mere intense ved større højder og breddegrader, så flypersonale og hyppigt rejsende er mere udsatte. Alle udsættes også for menneskeskabt stråling. Den mest betydningsfulde af disse kunstige kilder er medicinsk eksponering for ioniserende stråling. Der findes også erhvervsområde eksponering fra industrielle arbejdsgange såsom røntgenkontrol af svejsning og eksponering af offentligheden fra affald fra kernekraftværker, og der er rester af radioaktivitet i miljøet fra afprøvning af kernevåben og militær anvendelse af brugte uranprojektiler.

2.2 Stråling har mange praktiske anvendelsesområder inden for medicin, forskning, byggeri, etc. Faren ved stråling er dens evne til at ionisere molekyler i levende celler og dermed forårsage biokemiske forandringer. Hvis der sker en tilstrækkelig stor ændring i en levende celle, kan den dø, eller dens genetiske information (DNA) kan blive ændret uopretteligt. Dette betød, at man tidligt vedtog nationale beskyttende og lovgivningsmæssige foranstaltninger, endog før man kendte de præcise skadevirkninger, og at man på et tidligt tidspunkt udarbejdede fælles foranstaltninger for hele EU under Euratomtraktaten.

2.3 EU's lovgivning har altid fulgt ICRP's anbefalinger i forbindelse med fastlæggelsen af passende beskyttelsesforanstaltninger, og i 2007 udsendte ICRP en ny og detaljeret vejledning om behovet for strålingsbeskyttelse, som tager højde for de

seneste 20 års udvikling, herunder spredningen af menneskeskabte strålingskilder og de igangværende forskningsaktiviteter vedrørende naturlige kilders indvirkning, såsom radongas. Formålet med direktivet er at tilvejebringe et højt beskyttelsesniveau for arbejdstagere, patienter og borgere mod de sundhedsskadelige virkninger fra ioniserende stråling med udgangspunkt i den aktuelle videnskabelige viden. Direktivet udvides desuden til at dække nye områder, herunder miljøbeskyttelse.

2.4 Det er et større værk, der består af 110 artikler, som sammen med 16 bilag udgør mere end 100 siders tekst. Det omarbejder og konsoliderer fem eksisterende direktiver⁽¹⁾ i ét enkelt direktiv og indfører bindende krav om beskyttelse mod indendørs radonstråling og brugen af byggematerialer, vurdering af den miljømæssige påvirkning efter radioaktive udslip fra nukleare anlæg og forebyggelse af miljøskader i forbindelse med en ulykke.

2.5 Kort sagt vil Europas borgere drage fordel af det nye direktiv, da de vil få en bedre sundhedsmæssig beskyttelse mod ioniserende stråling, særligt hvad angår:

- mere effektive kampagner og støtteforanstaltninger mod indendørs eksponering for radon,
- bedre beskyttelse af arbejdstagere i industrier, der forarbejder naturligt forekommende radioaktive materialer,
- bedre beskyttelse i forbindelse med den medicinske anvendelse af ioniserende stråling og kontrol med antallet af eksponeringer,
- bedre beskyttelse og større mobilitet for specialiserede arbejdstagere uden fast arbejdssted i nuklearindustrien.

2.6 Lovkravene i EU-landene vil blive harmoniseret og bragt i overensstemmelse med internationale standarder. Efter det særlige fokus på nuklear sikkerhed i kølvandet på ulykken på

Fukushima-værket indeholder forslaget skrappe krav til håndtering af nødsituationer, hvor der sker eksponering.

2.7 Direktivet supplerer direktivet om radioaktive stoffer i drikkevand, som EØSU for nylig har udarbejdet en udtalelse⁽²⁾ om.

2.8 De grundlæggende internationale sikkerhedsstandarder, som er godkendt af Den Internationale Atomenergiorganisation (IAEA) og afspejler international enighed, er detaljerede men ikke-bindende. De giver mulighed for forskelle i national kapacitet på verdensplan. Direktivet er mere vidtrækkende, da det fastlægger ensrettede standarder for medlemsstaterne og samtidig anerkender indre markedsregler. Direktivet er blevet udarbejdet med input fra en omfattende høringsproces med deltagelse af gruppen af eksperter omhandlet i Euratomtraktatens artikel 31, IAEA, HERCA (chefer for kompetente europæiske myndigheder vedrørende radiologisk beskyttelse) og IRPA (international forening til strålebeskyttelse) samt andre interessenter.

2.9 Direktivets retsgrundlag er Euratomtraktaten. EØSU bemærker med en vis sympati de bekymringer, der er blevet fremsat om, hvorvidt traktaten, der ikke er blevet ændret siden 1957, fortsat udgør et hensigtsmæssigt grundlag for at håndtere miljørelaterede problemstillinger. Der er dog ringe sandsynlighed for, at man reviderer Euratomtraktaten i nærmeste fremtid, hvorimod bekymringerne om miljøbeskyttelse er reelle og nødvendige at tage hånd om. Det bør bemærkes, at artikel 37 i Euratomtraktaten i 1957 tegnede sig for banebrydende primær lovgivning om grænseoverskridende forpligtelser vedrørende både miljømæssige konsekvenser og beskyttelse af mennesker.

3. Resumé af forslaget til direktiv

3.1 Et detaljeret resumé af et komplekst direktiv af denne type er ikke hensigtsmæssigt og heller ikke muligt inden for de grænser, der nødvendigvis må være for en udtalelse fra udvalget. Dog kan en kortfattet analyse i stikordsform af Kommissionens fremgangsmåde med relevante kapiteloverskrifter give et overblik.

Generel fremgangsmåde	Kapiteloverskrifter
— Revision og konsolidering af de grundlæggende sikkerhedsnormer	Kapitel I: Emne og anvendelsesområde
— Bestrålingssituationer	Kapitel II: Definitioner
— Beskyttelsessystem	Kapitel III: Strålebeskyttelsessystem
— Eksisterende bestrålingssituationer	Kapitel IV: Forskrifter for uddannelse, oplæring og oplysning i forbindelse med strålebeskyttelse
— Radon (arbejdsplads, bolig)	Kapitel V: Retfærdiggørelse og myndighedskontrol af aktiviteter
— Byggematerialer	
— Bopæl i forurenede områder	

⁽¹⁾ EFT L 180 af 9.7.1997, s. 22-27.
EUT L 346 af 31.12.2003, s. 57-64.
EFT L 349 af 13.12.1990, s. 21-25.
EFT L 357 af 7.12.1989, s. 31-34.
EFT L 159 af 29.6.1996, s. 1-114.

⁽²⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 122.

Generel fremgangsmåde	Kapitelloverskrifter
— Planlagte bestrålingssituationer	Kapitel VI: Beskyttelse af arbejdstagere, lærlinge og studerende
— Retfærdiggørelse og myndighedskontrol	
— Gradueret tilgang	Kapitel VII: Beskyttelse af patienter og andre personer, der udsættes for medicinsk bestråling
— Bestrålingskategorier	
— Bestråling i nødsituationer	Kapitel VIII: Beskyttelse af enkeltpersoner i offentligheden
— Redningsmandskab	
— Planlægning og anvendelse af beredskabet	Kapitel IX: Miljøbeskyttelse
— Information til offentligheden	
— Institutionel infrastruktur	Kapitel X: Forskrifter for myndighedskontrol
— Omarbejdede direktiver	
Gennemførelse i national lovgivning	Kapitel XI: Afsluttende bestemmelser

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU bemærker, at man har anvendt den nyeste videnskabelige forskning om farerne ved ioniserende stråling ved udarbejdelsen af direktivet, og bifalder den tilgang, man har valgt til at behandle, definere og udvide menneskers og miljøets behov for sundhedsbeskyttelse.

4.2 Kommissionen har valgt at omarbejde og konsolidere fem eksisterende direktiver i ét, hvilket vil have en praktisk og positiv operationel indvirkning og samtidig udgør en konsekvent, sammenhængende og ensrettet tilgang til sikkerhed.

4.3 En række komparative analyser af gennemførelsen og anvendelsen af tidligere direktiver i national lovgivning har afsløret forskellige mangler. Der er ikke tale om fejl i forbindelse med gennemførelsen, men derimod i forbindelse med anvendelsen – dvs. ressourcer til uddannelse, oplysningskampagner til offentligheden, anerkendelse af lokale fagfolk, information til offentligheden om, hvordan man skal forholde sig i tilfælde af en ulykke, etc.

4.4 EØSU foreslår, at Kommissionen letter de nationale myndigheders arbejde ved at arrangere workshops, hvor man kan diskutere juridiske og praktiske vanskeligheder i forbindelse med den nationale gennemførelse med henblik på at dække de

stigende behov, der bliver en følge af gennemførelsen i national lovgivning, og for at rette op på eventuelle mangler. Man bør ligeledes fremme brugen af civilsamfundsobservatorier til at overvåge og evaluere gennemførelsen af lovgivningen ved hjælp af konkrete tiltag som et supplement til de kompetente nationale myndigheders rolle.

4.5 Selvom direktivet i detaljer omhandler naturlige og civile bestrålingskilder, beklager udvalget, at stråling fra militære anlæg kan undtages, da Euratomtraktaten kun finder anvendelse i civile situationer ⁽³⁾.

4.6 EØSU glæder sig over, at direktivet foregriber og sikrer beskyttelse af borgernes ret til at mindske deres eksponering for menneskeskabte bestrålingskilder, der bl.a. skyldes den stigende brug af sikkerhedsudstyr såsom røntgen-kropsscannere.

4.7 EØSU bakker kraftigt op om den nye miljøbeskyttelse, men bemærker, at de forestående kriterier fra ICRP (samt anvendelsesvejledningen) først og fremmest skal formaliseres, før man kan fastlægge bindende kvantitative regler. ICRP's kriterier vil udgøre en fælles videnskabelig forståelse af, hvilke specifikke kriterier der skal anvendes i denne sag for at skabe et fælles grundlag for alle medlemsstater.

Bruxelles, den 22. februar 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ EF-Domstolens dom af 12.4.2005, sag C-61/03.